

Βούσος Δημοδίνης κτλ. 1928
σταθμικής της Βυζαντινολογίας κτλ. 1928
Βθιαοεξία

Δημοδίνης Βούσος κτλ. 1928
κτλ. 1928
ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ 1928 8965 25

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ
ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ
Η ΕΣΤΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΜΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΝ

ΣΕΙΡΑ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΒΟΥ-
ΚΟΥΡΕΣΠΟΥ κτλ. ΔΗΜΟΣΦ. ΡΟΥΣΣΟΥ ΔΙΑ ΤΟ ΕΛΛ. ΒΗΜΑ

Το «Ελεύθερον Βήμα» άρχισε από σήμερα την δημοσίευσιν
σοφιστικῆς μελέτης επί των πρώτων ελληνικών εφημερίδων ἐν
Αθήναις, φημι κτλ. 1928
κτλ. 1928

Εξάρα διά τὸν ἀγῶνα πάντες ὡς παύσαντο
(«Ελευθ. Βήμα» 3, 1813 σελ. 69). Ἄλλο
καὶ ὁ μεταπολιτικὸν Οὐγγροβλαγίας Διο-
νόσεως ὑπάρχειν κτλ. 1928
κτλ. 1928

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΩΝ
ΠΡΩΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΦΗ-
ΜΕΡΙΔΩΝ ΕΝ ΑΥΣΤΡΙΑ

Καὶ ἀλλοῦ ἐπὶ τῆς Εὐρώπῃς ἐπίσημον
ἐλληνικὴν ἀναγιγνωσκόμενον κτλ. 1928
κτλ. 1928

ἐν ἧλθεν, διὰ τὸν
ἐκδοτῆς τῆς ἐφημερίδος
κτλ. 1928
κτλ. 1928

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, ΤΡΙΤΗ, ΤΗ' 31 Δεκεμβρίου 1790.

Τῷ Φιλανθρώπῳ κτλ.
Ἰὴ ἡ πρόθεσις ἐπινοήσασθαι κτλ.
κτλ. 1928
κτλ. 1928

Το γερμανικὸν γένειον τοῦ τύπου με-
τέφερεται κτλ. 1928
κτλ. 1928

ΔΗΜΟΣΦ. ΡΟΥΣΣΟΣ
ΑΥΡΙΟΝ: Ἡ πρώτη ἐλληνικὴ ἐφη-
μερίς.

τερον κέντρον διὰ τὴν ἐκδοτὴν καὶ εὐδοκίμωσιν μίαν ἑλληνικὴν ἡφημερίδα. Πρῶτον ἦτο τὸ πλησιέστερον πρὸς τὴν Ἀνατολὴν πολιτικὸν καὶ πνευματικὸν κέντρον τῆς Εὐρώπης καὶ εἵτα εἶχεν ἔνδοξον κυκλοφορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, μετὰ τὴν καὶ ἀσφαλῆ συγκοινωνίαν τὰς πολυπληθεῖς καὶ ἀνεύθυντες ἑλληνικὰς παροικίας τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας, τὸν ἐν ταῖς Παριστιοῖς ἡγεμονίας ἀμαύριον ἑλληνισμόν καὶ ὅλον τὸν ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας.

Αἱ ἑλληνικαὶ παροικίαι τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας συγκροτημέναι εἰς κομπλάς ἐμπορικὰς (ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοκρατορικῶν προνομίων), μέλη τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ Σέρβοι καὶ Βουλγάροι καὶ Ρουμῆνοι, γνωρίζοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὴν ἑλληνικὴν ἀπειλοῦσαν τὴν καλλίτερον παλαιάν τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, καὶ ᾗδεον ὄλονεν διὰ διηκεῖν ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς μετοικεσιῶν. Ὁ Δαυιδὴ Φιλίππιδης ἐν τῇ ναυτικῇ αὐτοῦ γεωγραφίᾳ (σελ. 136) μᾶς πληροφορεῖ ὅτι πλέον τῶν 80.000 ἑλληνικῶν οἰκονομικῶν μετώκησαν εἰς τὴν Αὐστρουγγίαν φεύγουσαι τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων ἰδίᾳ μετὰ τὸν ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1768, τὸν ἐκδέσαντα τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῶν Τούρκων Μακεδόνες δὲ καὶ Ἡπειρώται καὶ Θεσσαλοὶ, Θράκες καὶ Μικρασιάται μετανοήσαντες, πλουτίσαντες καὶ καταστήσαντες ὑψηλὰς κοινωνικὰς θέσεις ἐπὶ τῇ αὐστριακῇ αὐτοκρατορίᾳ—πολλοὶ ἄλλοι οὖν ἀπέκτησαν καὶ τίτλους ἀριστοκρατικῶν ὀνομασιῶν, ἄλλοι δὲ ἔκτισαν ἐπιφανῆ περιουσία καὶ ἐπέστησαν τὸν ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας ἐκδοτικῶν διαφόρων ἑλληνικῶν βιβλίων.

Ὁ δ' ἑλληνισμὸς ὅστις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πατριάρχου Νήφωνος—γεννηθέντος ἐν τῇ μητροπόλει τοῦ Οὐγγροβλαχίας πρὸ τῶν τέλη τοῦ 15 αἰῶνος—ἤρχισεν πολυπληθῆ ἔξοδον πρὸς τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Φαναριωτῶν ἀνάγεται τὰ ὑπὸ ἀξιώματι, ἰδρὺν ἑλληνικῶν σχολῶν—τὰς ἀριστάς τῆς συγχρόνου Ἀνατολῆς—καὶ προκαλεῖται ἀναγεννηθῆναι πνευματικὴν διὰ τῆς διδασκασίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ παιδείας. Εἰς τὰς σχολὰς ταύτας μορφώνονται οὐ μόνον Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ πολλοὶ Ρουμῆνοι, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ ἑλληνικὴ ἀποβαίνει ἡ γλώσσα τῶν σαλονιῶν, ἡ γλώσσα τοῦ ἐμπορίου. Ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω θὰ ἠδυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς τύπος τῆς Βιέννης εἶχε πολλοὺς ἀναγνώστους εἰς τὰς Παριστιοῦς ἡγεμονίας, ἂν δὲν ἐγνωρίζονεν ἀπὸ σύγχρονα ντοκουμέντα καὶ τὰ ὀνόματα πολλῶν Ἑλλήνων καὶ Ρουμῆνων, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐπεριεμῶν μετ' ἀνεπομονήσαν τὰ ἑλληνικὰ φύλλα τῆς Βιέννης. Οὕτως ἐξηγεῖται διὰ τὸ μόνον γνωστὸν σῶμα τῆς «Ἠφημερίδος τῆς Βιέννης» τοῦ 1790, καὶ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ «Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου» τοῦ 1812, εὐρίσκειται τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ρουμανικῆς ἀκαδημίας, τὸ δὲ δεύτερον εὐρον ἐγὼ εἰς παλαιολόγην Βουκουρεστίου, περὶ ὧν ὁμοῦ κατωτέρω.

Ἀπὸ σύγχρονον ἐπιστολῆν (χρονολογούμενην ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 1793) μνησθέντων ὅτι πολλοὶ ἔμποροι καὶ ἔργαζομενοι ἔγραψαν ζητοῦντες ἡφημερίδας, ἐξώφλησαν τὴν ἀντίτιμον καὶ ὁμοῦ

γὰρ παραπομπὰς τοῦ κείμενου εἰς τὰς συγχρόνου ἑλληνικὰς ἡφημερίδας Διονύσιος ὁ Ἐκκλησιαάρχης καὶ ὁ Ἀρχιμανδριτῆς Ναοῦμ συγγραφόντες ὁ μὲν πρῶτος τὸν ρουμανικόν, ὁ δὲ δεύτερος τὸν ἑλληνικὸν χρόνον γράφον του.

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΥΠΟΥ ΤΩΝ ΦΑΝΑΡΙΩΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ

Ἄν δὲ μοι γάρτοι καὶ ἔμποροι καὶ διανοοῦμενοι ἀνεγίνωσκον ἐν Ρουμανίᾳ ἡφημερίδας, οἱ ἡγεμόνες τὰς παρηκολούθουν, ἑλληνικὰς καὶ ξενογλώσσους, μετ' ἀργυρῶν ὀμῶν ἐκ καθήκοντος ἐπιβεβλημένου. Διότι ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἀπὸ τοῦδε ἡγεμόνας τοῦ Βουκουρεστίου καὶ Ἰαίου, γνώστας τὸν ἀνατολικὸν καὶ εὐρωπαϊκὸν γλώσσων, ἐπεσπόμενε νὰ μάθῃ τὰς διπλωματικὰς ζήτησεις τῆς Εὐρώπης, ἐπομένως οὗτοι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ἔχουν γραφεῖα τύπου—διὰ νὰ μεταχειρισθῶν μίαν νεωτέραν ἐκφρασίαν—καὶ νὰ στέλλουν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν εἰδήσεις τακτικά, κρατοῦντες τὴν Πύλιν ἐνήμερον μετὰ τὴν καθόλου πολιτικὴν κίνησιν.

Γνωρίζομεν καὶ ἀπὸ τῶν ἡφημερίδων εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν συνδραμηταὶ καὶ τὰς ἀνεγίνωσκον ἡγεμόνες καὶ μοι γάρτοι ἡμεῖς, *Journal de Francfort* (γαλλικὴ ἐκδοσις), *Journal de del Mondo*, *Spectateur*, *Journal de Vienne*, *Die Fliegende Post*, *Ofener Zeitung*, *Journal de France*, *Le Moniteur* κ.λ.

Ἡ ἀγγλικὴ ἡφημερίδα, τὰς ἡμετέρας ἡμετέρας, ἔκτισεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 18ου αἰῶνος ἐπιφανῆ περιουσία καὶ ἐπέστησε τὸν ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 18ου αἰῶνος, καὶ 127 γράσια, πάντων τῶν Σαουλ, διὰ τὴν γερμανικὴν ἡφημερίδα τῆς Ἀλτονας, τὴν γαλλικὴν τῆς Κολωνίας, τὴν γερμανικὴν τῆς Φύττερης, διὰ γερμανικὰς τῆς Βιέννης κ.λ. (ὄψε Ν. Jorga, *Istoria Presii Românești* σελ. 19, 20, 13). Ὁσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἑλληνικὸν τύπον, καὶ τὰ ἐκείστω ἐπιφανέστατα βιβλία, οἱ Φαναριώται ἡγεμόνες καὶ οἱ ἐν Βλαχίᾳ καὶ Μολδαβίᾳ φιλόμοισοι, ἀρχόντες καὶ κληρικοὶ δὲν ἤρκοτον μόνον νὰ ἀγοράζωσιν, ἀλλὰ τὰ ὑπεστήριξαν μετὰ γενναία ποσά. Πλείστα ὅσα βιβλία ἐξεδόθησαν δαπάναις αὐτῶν, ἀπὸ δὲ χρυσόβουλλα δημοσιευμένα εἰς τὸν «Λόγιον Ἐρμῆ» τῆς Βιέννης μανθάνομεν ὅτι ἔδωκεν εἰς τὴν ἀγοράν ἀποδοχὰς εἰς τὰς ἀλλοτρίους ἀνάγκας καὶ ἀπὸ τῶν τελωνείων διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἐξακολούθησιν τοῦ «Λογίου Ἐρμῆ» τῆς Βιέννης, ὁ ὁποῖος ἤρτισε τὴν ἐκδοσὶν του διὰ τῆς προτροπῆς καὶ ἀνταποδοτικῶν ἐν μερῶν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ φιλολογικῆς εταιρείας τοῦ ἑλληνικοῦ λυκείου μετὰ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ στέλλῃ ἐτησίως ἀπὸ ἐν ἀντίτιπον τοῦ περιοδικοῦ δωρεάν εἰς τὰς σχολὰς τοῦ γένους («Λόγιος Ἐρμῆ» 1811 σελ. 3, 1818 σελ. 273, 1820 σελ. 31). Ὅταν δὲ ἐκλονήζετο οικονομικῶς ὁ «Λόγιος Ἐρμῆ» κατέπρκετο νὰ παύσῃ ἢ βοήθειαν καὶ συγκράτησιν αὐτοῦ ἦλθεν ἀπὸ τῶν Βουκουρεστίων ἀισθησὶν λυπηρῶν ἐπροξένησεν ἐδῶ ἡ εὐδοκία (λέγει μίαν ἀνταπόκρισιν ἀπὸ τῶν Βουκουρεστίων πρὸς τὸν ἐκδοτὴν τοῦ «Λογίου Ἐρμῆ» ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Μαΐου 1813) ὅτι ὁ «Λόγιος Ἐρμῆ» ἀρχισεν νὰ παύσῃ... Οἱ φιλόμοισοι δὲν τὸ ὑπέφεραν. Συναθρόντες λοιπὸν κατέβαλον πρὸς τὸ παρὸν ἰκανὰ

